

# Tėvynė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ  
AMERIKOJE ORGANAS

No. 1 New York, N.Y. -10004- 1971 m. January-Sausio 8 d. 64 metai

## PLAČIAU SKLEISKIME ŽINIAS APIE SLA DARBUS

GERAS BŪDAS SUPAŽINDINTI PLAČIAJĄ LIETUVIŲ VISUOMENĘ SU MŪSŲ SUSIVIENIJIMO DARBAIS - PASIŪSTI PALANKIEMS MŪSŲ ORGANIZACIJAI LIETUVIAMS MŪSŲ ORGANĄ. TAI DIDELĖ PAGALBA

Greta mūsų gyvena tūkstančiai lietuvių, kurie greičiausia pasidarytų mūsų nariais, jeigu jie arčiau pažintų mūsų organizaciją ir jos daugelio dešimtmečių užtrukusius darbus. Nereikėtų nusiraminti, girdint posakius, kad mūsų Susivienijimas pakankamai populiarus ir jį visi lietuviai žino. Tačiau dauguma jų tik iš tolo nugirsta apie tuos svarbius uždavinius, kuriuos mūsų Susivienijimas atlieka. Reikia juos priartinti prie Susivienijimo ir tada mūsų veikėjams - organizatoriams bus žymiai lengviau juos įrašyti SLA nariais.

TAM REIKALUI GAI PATARNAUTI "TĒVYNĖ".

Jau ne vieną kartą teko atkreipti dėmesį mūsų kuopų valdybų ir veikėjų, kad SLA organas "Tėvynė" tam tikrą laiką bus pasiūstas tam lietuviui, kurio adresą mūsų veikėjai suteiks SLA Centrai ir rekomenduos jį kaip galimą ateityje SLA narį. Nėra sunku surasti keletą ar keliolika tokių lietuvių, kurie palankūs mūsų Susivienijimui ir per "Tėvynę" arčiau pažinę mūsų organizaciją, sutiks įstoti nariais į SLA. Tuo

VISAME MŪSŲ ORGANIZATORIŲ IR KUOPŲ VEIKIME. KUOPOS SUSIRINKIME IŠKELKIM ŠĮ SVARBŲ REIKALĄ - KAIP PLAČIAU PAINFORMUOTI SAVO KAIMYNUS APIE SLA.

būdu mes paskatinsim mūsų organizacinį veikimą.

### ARTIMIAUSIAME KUOPOS SUSIRINKIME

kuopos valdybos nariai ar kiekvienas aktyvus veikėjas turėtų laikyti savo pareigą iškelti šį svarbų reikalą. Tiesiog užklausus, kas iš susirinkusiųjų gali rekomenduoti pažįstamus, kaimynus ar gimines, į kuriuos mes galėtume kreiptis, siūlydami pasidaryti mūsų nariais, neabejotinai gausime nemažą naudingų atsakymų. Pradžioje jie gautų mūsų laikraštį, o po to juos aplankytų mūsų organizatorius ir pasikalbėtų apdraudos reikalu. Tai parankiausias būdas išplėsti naujų narių įrašymo vaju.

Dabar, pradžioje metų, kaip tik paranku pradėti naujų narių telkimą ir kiek įmanoma plačiau paskleisti informacijas apie Susivienijimą. Šis darbas turės reikšmės mūsų ateičiai. Todėl nereikėtų šio gero sumanymo atidėti.

Laukiame ir tikimės, kad geri mūsų veikėjai šiame reikale atsilieps ir pagelbės vajaus darbuose.

### LIETUVIAI LAIKOSI TRADICIJŲ

Bostone leidžiamas dienraštis "The Christian Science Monitor" gruodžio 11 d. laidoje įdėjo Katharine Van Etten Lyford straipsnį - "Lietuviai laikosi tradicijų". Straipsny sakoma, kad ties Bostono savivaldybės rūmais (City Hall) pastatyta kalėdinė eglutė papuošta baltais lietuvių ornamentais: žvaigždėmis, vainikais, varpinių bokštais ir kt., padarytais iš šiaudelių. Tokie papuošalai buvo vartojami Lietuvoje senovėje vestuvių progomis. Minima, kad vengdami sovietų okupacijos, pabėgo daug mokslo, meno, kultūros ir kt. darbuotojų, kurie daug prisideda prie Amerikos ūkio, sveikatos ir kultūros kėlimo (pvz. 36 tomų Lietuvių Enciklopedija ir kt.).

Kai Simo Kudirkos tragedijoje lietuvių vardas taip plačiai buvo išgarsintas, skatiname mūsų priaugantį ir išradingą jaunimą būti aktyviam, judriam savo kolonijose, pasiekti Bostono skaučių pavyzdžiu ir garsinti lietuvių kultūrą įvairiais būdais. (E.)

\* JAV BIUDŽETE deficitas nuo liepos 1 dienos iki metų galo siekė 16.5 bilijonų dolerių. Tuo pačiu laikotarpiu praeitais metais deficitas buvo tik 9.16 bilijonų dolerių.

\* SOCIALINĖS GLOBOS mokesčiai nuo šių metų sausio mėn. pradžios pakeliami dirbantiems ir darbdaviams. JAV senatas iš kitos pusės padarė nutarimą pakelti pensininkams mėnesinius išmokėjimus 10%. Taip pat padidinama pensininko uždario suma iki 2400 dolerių metams greta jo gaunamos pensijos. Šie nutarimai galutinai bus svarstomi senato ir atstovų rūmų komisijose.

\* JUODŲJŲ PANTERŲ teisme Brooklyne paaiškėjo, kad ši pagrindžio organizacija rengėsi įvykdyti visą eilę sprogdimų New Yorke. Buvo manoma susprogdinti didžiosios universalinės krautuvės, policijos stotys ir geležinkeliai. Kratos metu pas kaltinamuosius rasta pakankamai daug sprogstamų medžiagų, kad šie sumanymai plačiu mastu galėjo būti įvykdyti. Prokuroro paklaustas ekspertas paaiškino, jog iš rastos medžiagos pagamintos bombos galėjo susprogdinti daugelį pastatų, o taip pat nužudyti tuos žmones, kurie pasitaikytų greta planuojamų sprogdimų.

\* NEW YORKE švietimo reikalams šiais metais bus išleista du bilijonai dolerių. Mokytojų skaičius turės būti padidintas penkiais tūkstančiais asmenų. Mokyklų biudžetas šiais metais turės būti 29% didesnis negu pernai.

### LIETUVOS ATSTOVAS J. KAJECKAS KALBA Į LIETUVĄ PER AMERIKOS BALSĄ NAUJŲJŲ 1971 METŲ PROGA

Garbingos Tėvynės Mielieji Tautiečiai,

Su 1970 metais palydime ketvirtį šimtmečio po Antrojo Pasaulinio Karo. Naujajį dešimtmetį sutinkame su viltimi šviesesnės ateities pavergtiems tautiečiams.

Vakaruose gyveną lietuviai sutinka Naujuosius Metus didžio vieningumo ženkle. Vakarų pasaulyje gimęs ir ten mokslus einęs jaunimas, gražiai įsijungia į lietuvių veiklą visose srityse. Lietuviai gyveną už Tėvynės ribų parodo, kad jie gyvena tautinio solidarumo bei lietuviybės išlaikymo dvasia. Jie stiprūs tautiniu pasiryžimu. Jie siekia Lietuvai tikrosios laisvės ir nepriklausomybės. Jie dėkingi Amerikos ir kitoms Vakarų valstybėms už Lietuvos okupacijos nepripažinimą.

Baigdamas giliai nuoširdžiai sveikinu mielus tautiečius Tėvynėje su Naujaisiais 1971 Metais. Linkiu, kad jie būtų jums lengvesni ir sėkmingesni. Visi lietuviai už Tėvynės ribų ryžtingai dirba dėl Lietuvos ir jos tautiečių šviesesnės ateities.



DIDIEJI LIETUVOS KUNIGAİKŠČIAI: GEDIMINAS, ALGIRDAS IR VYTAUTAS. (Senovinis paminklas)

# Tėvynė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ  
AMERIKOJE ORGANAS

Lithuanian Weekly

Published Every Friday  
by the Lithuanian Alliance of America

JUOZAS PETRĖNAS  
EDITOR

ALGIRDAS BUDRECKIS  
MANAGER

Yearly Subscription Rates:  
In the United States .....\$4.00  
To Foreign Countries .....\$5.00

307 WEST 30th STREET  
NEW YORK, N. Y. 10001  
Telephone LACKAWANNA 4-5529

Entered as Second Class Matter November 28, 1910,  
at the Post Office at New York, N. Y., under the Act  
of March 8, 1878.

SLA kuopų pranešimai ir skubus raštai redakcijai  
reikia siųsti ne vėliau, kaip prieš savaitę, laikraščio  
numerui išeinant.

Keičiant adresą būtina pranešti senasis adresas ir  
nurodyti naujo adreso pašto zonos numerį.  
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

## 1970 metų pabaiga gausi įvykiais

1970 metų paskutiniai trys mėnesiai buvo gausūs svarbiais, lemtingais įvykiais, išryškinais tiek komunizma, sovietinio režimo bruožus, tiek ir Vakarų - Rytų santykius.

Spalio 15 d. du lietuviai, tėvas ir sūnus Brazinskai sovietiniu lėktuvu pasitraukė į laisvą Turkiją. Šis įvykis sukėlė pasaulio dėmesį ir išskėlė lietuvių vardą. Vakarų pasaulis galėjo įsitikinti, kad laisvės pasiilgę Sovietų Sąjungos ar jos užimtų kraštų gyventojai griebiasi įvairių priemonių tikslui pasiekti.

Lapkričio 23 d. ypatingai JAV-bių sąžinę sukrečia kitas įvykis - Simo Kudirkos, "Sovietskaja Litva" laivo radisto, šuolis į laisvę ties Massachusetts pakraščiais. Amerikiečiai jį išdavė rusams. Tik savaitei praslinkus apie įvykį patyrė prez. Nixonas, pradėti tyrinėjimai, paskelbti liudininkų parodymai ir... trys Pakraščių Sargybos pareigūnai tariamai nubausti - paleisti į atsargą, arba perkelti kitoms pareigoms. Įvykis jau antrą mėnesį jaudino visuomenę, lietuviai rengė demonstracijas, spaudoje skelbta šimtai straipsnių. Kudirkos išdavimas buvo sukrėtęs amerikiečių sąžinę. Tačiau jis taip pat išryškino Vakarams tikrovę: Lietuva tebėra pavergta, jos žmonės net ir gyvybę aukodami siekia laisvės.

Gruodžio 14 d. prasidėjo penkių dienų riaušės, maištas, galima tarti - Lenkijos Baltijos pajūrio miestuose. Vieni svarbiausių maišto vykdytojų - darbininkai, oficiali priežastis - kainų pakėlimas. Nuverstas Gomułka su min. pirmininku Cyrankiewiczium. Pasaulis įsitikino, kad komunistinio režimo krašte padėtis tokia, kad gyventojai kelia maištą.

1970 m. pabaigoje JAV spauda, svarstydama lietuvių šuolių į laisvę, Lenkijos maišto ir žydų nutiesimo atnejus, kėlė ir platesnius Sovietijos gyventojų nepasitenkinimo reiškinius.

"N.Y. Times" dienrašty Harry - Schwartz gruodžio 28 d. straipsny "Maskvos klausimai", pažymėjo: "Sovietų žydai, tai ne vienintelė nepatenkinta mažuma. Paskiri lietuviai neseniai viešai išryškino savo nepasitenkinimą... Sovietų Sąjungos žinovai žino, kad svarbiųjų mažumų tarpe esama ir daugiau nusivylimo ženklų... tai liečia baltus, ukrainiečius ir kitus... Autorius, palyginęs žydų siekimus pabėgti iš Sovietijos ir lietuvių, savo gyvybes statančius pavojun, pabrėžė: "Tai tik mažytė, vos pastebima mažumų nepasitenkinimo Sovietų Sąjungoje milžiniško ledo kalno viršūnėlė... Esą, Kremlius bijo, jog tie reiškiniai gali sukelti didelio masto krizę... Ūkinio pobūdžio ir mažumų nepasitenkinimas griaua sovietų galios pagrindus ir galėtų turėti rimtų padarinių ateičiai".

## JAV IR PASAULIO LIETUVIAI

\* ŠIAURĖS AMERIKOS lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto organizacija sausio 23 ir 24 dienomis Detroite kviečia sportininkų suvažiavimą.

\* IZABELĖ MOTIEKAITIENĖ Chicagoje Bridgeporto srityje jau dešimtį metų laiko dainavimo mokyklą. Ji pati moko jaunimą dainavimo, o jos sūnus M. Motiekaitis duoda piano pamokas. Prieš Kalėdas šioje mokykloje įvyko sėkmingas koncertas, kuriame pasirodė visa eilė gabių mokinių.

\* PROF. A. J. GREIMAS pakviestas moksliniu direktorium prie Urbono universiteto Italijoje steigiamo tarptautinio lingvistikos instituto.

\* "LIETUVIŲ ŽODIS" - tokiu vardu Vokietijoje leidžiamas laikraštis tautinei dvasiai lietuvių tarpe stiprinti. Laikraštis siunčiamas pareikalavusiems nemokamai. Jo adresas: K. Šimanauskas, 714 Ludwigsburg, Elbestrasse 35.

\* PRANO BALTUONIO - medžio šaknų skulptoriaus paroda Detroit, Mich., gruodžio 12 ir 13 dienomis aplankė net 500 asmenų.

\* VOKIETIJOJE gyvenantieji lietuviai jaunūliai turės savo suvažiavimą Bad Pyrmont vasarvietėje 1971 m., liepos 25-31 dienomis. Šio suvažiavimo reikalais rūpinasi jaunas visuomenininkas Andrius Šmitas. Tikimasi, jog bus svečių ir iš Amerikos.

\* LIETUVIAI GYDYTOJAI Vak. Vokietijoje įsteigė Lietuvių Gydytojų klubą. Dabar Vokietijoje yra 25 lietuviai gydytojai ir 8 medicinos studentai.

\* AKTORIAUS J. VALENTINO vadovaujami jauni aktoriai Chicagoje rengia vaidinimą sausio 16 ir 17 dienomis. Statomas Kazio Binkio veikalas "Atžalynas".

\* "TAUTOS PRAEITIS", tokiu vardu Lietuvių Istorijos draugija Chicagoje leidžia neperiodinį žurnalą. Jau pasirodė pirmo ir antro tomo po keturias knygas.

mai", pažymėjo: "Sovietų žydai, tai ne vienintelė nepatenkinta mažuma. Paskiri lietuviai neseniai viešai išryškino savo nepasitenkinimą... Sovietų Sąjungos žinovai žino, kad svarbiųjų mažumų tarpe esama ir daugiau nusivylimo ženklų... tai liečia baltus, ukrainiečius ir kitus... Autorius, palyginęs žydų siekimus pabėgti iš Sovietijos ir lietuvių, savo gyvybes statančius pavojun, pabrėžė: "Tai tik mažytė, vos pastebima mažumų nepasitenkinimo Sovietų Sąjungoje milžiniško ledo kalno viršūnėlė... Esą, Kremlius bijo, jog tie reiškiniai gali sukelti didelio masto krizę... Ūkinio pobūdžio ir mažumų nepasitenkinimas griaua sovietų galios pagrindus ir galėtų turėti rimtų padarinių ateičiai".

Tėvynė 2

\* "ŠILAINĖ" - tautinių šokių ansamblis, vadovaujamas Galinos Gobienės, pakviestas dalyvauti Michigano gubernatoriaus William Milliken inauguracijos baltosios programoje.

\* BRAZILIJOS lietuvių jaunimas savo stovyklos naudai turėjo vakarienę Vila Zelinos jaunimo namuose. Buvo rodomi filmai, vaizduojantieji "Grandinėlės" viešnagę Pietų Amerikoje ir pan.

\* ELZBIETA VIDMANTIENĖ, kuri gyvena Sao Paulyje, minėjo savo šimtajį gimtadienį.

\* TUMUI-VAIŽGANTUI skirtas filmas suktas Lietuvoje. Paimti "Dėdžių ir Dėdėnių" motyvai. Scenarijų parašė V. Žilinskaitė, režisavo A. Dausa.

\* KAZIO BOROTOS raštų pirmas tomas išleistas Vilniuje ir pavadintas "Neramūs arimai".

\* VINCO KUDIRKOS lituanistinė mokykla Elizabete, ruošia Kalėdų eglutę Šv. Petro lietuvių parapijos salėje, sausio 10 d. Šioje mokykloje jau eilę metų dirba V. Prapuolenis, kuris yra taip pat ir mūsų Susivienijimo pastovus veikėjas.

\* KANADOS LIETUVIŲ septynioliktoji diena įvyks šiais metais St. Catharines mieste, Padėkos dienos savaitgalyje.

\* PRANO IR ALGIRDO BRAZINSKŲ byloje apeliacinis teismas patvirtino žemesnio teismo sprendimą ir pripažino juos politiniais pabėgėliais. Tad apie jų išdavimą sovietams, dabar jau nėra kalbos.

\* YOUNG AMERICANS FOR FREEDOM, organizacija, kuriai daugumoje priklauso studentai, paskelbė konkursą - Conscience of a Conservative. Paskirta daug premijų, kurių didžiausioji yra tūkstantis dolerių.

### NENULSKIME

Visų laisvojo pasaulio lietuvių pareiga dirbti Lietuvos laisvės rytojui. Aukodami Tautos Fondui remsiame šio darbo vykdytoją VLIKĄ.

Aukas prašome siųsti: Lithuanian National Fund, 64-14 56th Rd., Maspeth, N.Y. 11378.



## Lietuviškos šeimos vajas vyksta iki Vasario 16 dienos

**Greitai atsiliepkite į SLA Vajaus Komisijos kvietimą. Naujų narių įrašymo paskelbtos taisyklės veikia tos pačios ir organizatoriai gali naujus narius įrašyti. O jų įrašytieji nauji nariai bus įskaityti į SLA Vajų, kurį dabar paskelbė SLA Vajaus Komisija. – Gerbiame SLA Veikėjai, laukiame Jūsų palankumo. Siųskite naujų narių aplikacijas tokią pat tvarka, kaip buvo iki šio laiko!**

### Pagerbtas Vincas Tamošiūnas

Gruodžio 12 d. Lietuvių Namuose L.Š.S.T. pirmininkas Vincas Tamošiūnas buvo pagerbtas jo šauliškos veiklos 50 metų sukakties proga.

Pagerbime dalyvavo 250 svečių. Kai kurie svečiai buvo atvykę ir iš tolimesnių vietų. Pusbrolis Povilas Tamošiūnas su dukra Audrone ir sūnum Algiu, buvęs LŠST pirmininkas Vladas Izganaitis, LŠST garbės teismo narys Algis Budreckas, šaulė Marija Dapkienė ir šaulė Stasė Cicevičienė iš Chicagos.

Kanados šaulių rinktinės pirmininkas ir centro valdybos narys Stasys Jokubaitis, šaulys Jurgis Astrauskas, centro valdybos sporto vadovas Vytautas Keturakis iš Toronto, Kanados, Petras Januška ir Birutė Januškienė iš Windsor, Kanados, gen. Jonas Černius su poniu iš Flinto.

Pagerbimo programą pravedė Leonardas Šulcas. Trumpą Vinco Tamošiūno veiklos apžvalgą padarė šaulė Stefa Kaunelienė. Vincas Tamošiūnas šautuvą į rankas gauną ir kariauti pradeda 1919 metais būdamas Zarasų progimnazijos gimnazistas.

Zarasų Komendanto Broniaus Zaleskio pastangomis Zarasuose buvo sudarytas iš moksleivių savisaugos būrys. Į tą būrį buvo įsijungęs ir Vincas Tamošiūnas.

Būriui teko ne tik kelius saugoti, patriuoti gatvėse, bet ir kariauti su reguliariais lenkų daliniais.

Jis tarnybą pradeda policijoje ir yra Kėdainių policijos nuovados sekretorius. Vėliau jis mokosi karo mokykloje. Po mokyklos vėl policijos tarnyba. Jis yra buvęs Utenos, Malėtų, Tauragnų, Vyžuonų, Smalvų ir Zarasų policijos nuovados viršininkas ir dažniausia tose pat vietose ir šaulių būrio vadas. Vė-

liau rezistencijos kovotojas, laisvės armijos vadas, 1-mo pulko intendantas.

Gyvendamas Vokietijoje jis ten buvo Ofenbacho stovyklos komiteto pirmininku.

Atvykęs į Ameriką pirmiausia įsijungė į Rezistencinę Santarvę ir būdamas valdyboje rūpinosi Vasario 16 gimnazijos išlaikymu.

Tur būt nėra Detroito tokios organizacijos, kurioje Vincas Tamošiūnas kaipo narys ar rėmėjas nedalyvautų. Jis myli jaunimą ir remia jo veiklą. Ypač jis rūpinasi lituanistine "Aušros" mokykla. Mėgsta skaityti ir remia spaudą. Prenumeruoja ir skaito daug laikraščių ir pats juose bendradarbiauja.

Meninę programą išpildė jaunimas: dalyvavo skautų orkestras "Miško broliai", vadovaujamas Algio Vaitekaičio. Muzikos studentė Irena Vizgirdaitė, akompanuojant Vidai Bliūdžiūtei, padainavo tris liaudies dainas, o Pranas Zaranka paskaitė iš Vinco Tamošiūno kūrybos "Švento Jono Kumelys".

Sukaktuvinišką žodžiu sveikino 26, o raštu net 46 asmenys bei organizacijos. Dauguma sveikintojų įteikė ir dovanas. Didžiausia ir linksmiausia V.Tamošiūnui dovana buvo, tai Clevelando naujai susikūrusios šaulių kuopos sveikinimas. Po to moterų šaulių jam įteikta Lietuvos Aukštaitijos, medinėje dėžutėje, žemė. Stasio Butkaus kuopos dovana - Vinco Tamošiūno tėviškės paveikslas pieštas J. Bagdono. Vytauto Didžiojo kuopos per Algirdą Budrecką įteiktas paveikslas "Gedimino Sapnas". Kanados šaulių rinktinė įteikė per St. Jokubaitį ir Jurgį Astrauską menišką odinį albumą. Kaunelių atžalyno - Sauliaus, Algio, Vyto ir Rūtos - lietuviška juosta, Marija Šimkienė ir sūnūs - tautinį kaklaraištį, Zuzana Mikšienė ir duktė - Ži-

bunto Mikšio graviūrą, E. ir V. Paužos - menišką lietuvišką kryžių, J. ir M. Kinčiai - Punsko lietuvių staltiesę, Stefos Rūkienės knyga "Grįžimas į laisvę". Lituanistinės mokyklos mokinių - menišką adresą, Povilas ir Kazimiera Valentinai - B. Brazdžionio poezija, Povilas Tamošiūnas ir šeima - vaizdelį iš Lietuvos. Pranė Plechavičiūtė-Balandienė - didžiausį pačios iškeptą tortą.

V. Tamošiūnas padėkojo Stasio Butkaus šaulių kuopai už surengimą šio pobūvio, svečiams už dalyvavimą ir pareikštus žodžiu ar raštu sveikinimus, įteiktas dovanas, o šeiminkėms už vaisių paruošimą. Taip pat pareiškė padėką ir spaudos žmonėms, žurnalistams, ir laikraščiams rašantiems apie jį.

Vėliau skautų orkestrui "Miško broliams" grojant, vyko šokiai.

A. Grinius

### Los Angeles, Cal.

SLA 75 KUOPOS PARENGIMAS IR KOMEDIJA KU-KŪ

SLA 75 kuopa rengia tradicinį metinį parengimą, kuris įvyks 1971 metais, sausio 31 d., 1 val. p.p. Lietuvių Šv. Kazimiero parapijos salėje.

Nelengvas yra šiandien lietuviškos veiklos darbas, jis dar labiau pasunkėjo tautos priešams pradėdant savo nelemtą, trukdantį darbą. Dėl stokos darbo jėgų bei finansinių galimybių, kuopos veikla jau yra žymiai apribota ir todėl, jos parengimai ne dažni.

Šiemet buvo pasirinkta mūsų žymaus rašytojo Anatolijaus Kairio komedija Ku-Kū.

Meninės jėgos ėmėsi darbo ir todėl nėra nei mažiausios abejonės, kad komedijos pasisekimas ir atsilankiusiųjų pasitenkinimas bus užtikrintas.

SLA nuo pradžios mūsų išeivijos įsikūrimo Amerikoje, buvo tuo lietuviškos dvasios žadinančiu žiburėliu, apie kurį spietėsi galingiausios ir geriausios jėgos. Šiandien, kada dar žiauresnis žemių vėjas drasko ir blaško mūsų tautos jėgas, mums dera ir net būtina jas labiau suglausti ir vieningai remti visą lietuvišką veiklą, tuo pačiu paremsime ir susivienijimą Lietuvių Amerikoje.

J. Kairys

### Detroit, Mich.

SLA 200 kuopos finansų sekretorius Rimas Sukauskas-Sakis rugpiučio 17, 18 ir 19 d., Michigan valstybiniame universitete Ann Arbor, išlaikė advokato egzaminus.

Lapkričio 27 d., Mount Clements, Michigan teisėjas Gennette, prisaikdino gyvenančius jo distrikte 26 naujuosius teisininkus-advokatus.



Dailininkė Giedrė Žumbakienė, pagarsėjusi savo emalės kūriniais.

Tėvynė 3

## Lenkijos sukilimas

Beatodairiniu žiaurumu Lenkijos valdžia numalšino darbininkų sukilimą, kurs ypatingai stiprus buvo pajūrio miestuose, kaip Gdanske, Gdynėje, Štetine ir kitur. Policijai ir kariuomenei, kuri buvo pašaukta malšinti darbininkus, buvo įsakyta šaudyti į demonstrantus. Tad buvo nemaža užmuštų, o dar daugiau sužeistų. Sukilusių miestų gatvėse veikė tankai ir šarvuočiai. Šis sukilimas paliko



Lenkijos komunistų partijos sekretorius Edward Gierk, naujasis Lenkijos vadas.

sunkius pėdsakus ir patiems komunistams.

Maskva aiškiai pasmerkė iki to laiko veikusią Lenkijoje Gomulkos vyriausybę ir pagal iš ten duotą signalą pasipylė kaltinimai Gomulkai.

Sakoma, kad Gomulka "atitrūko nuo darbininkų". Jo parėdymai buvę klaidingi. Ypatingai prieš Kalėdas žymiai pakelti daugumos prekių kainas buvo neapdairu. Bet šie migloti kaltinimai gali būti paprasčiau išaiškinti. Būtent, Lenkijoje ūkinis gyvenimas buvo netvarkoje jau seniau. Žmonėms trūko prekių, žemės ūkis irgi produkavo nespėję ir nepakankamai. Buvusioji Lenkijos vyriausybė, matydama šias negeroves, nerado kitos

išeities, kaip tik pakelti prekių kainas.

Dabar Lenkijos valdžioje įvyko daug pasikeitimų. Pašalintas ne tik Gomulka, bet ir daugelis jo artimųjų bendradarbių. Jeigu Gomulka, ateidamas į valdžią, skelbėsi tam tikra prasme liberalu, tai vėliau jis pasidarė griežtas Maskvos įsakymų vykdytojas ir jau nepaisė to nepasitenkinimo, koks buvo Lenkijoje jaučiamas.

Ligišiolinis Lenkijos prezidentas Spychalskis turėjo irgi pasitraukti. Jo vietą užėmė Jozef Cyrankiewicz, kuris iki to laiko

buvo ministru pirmininku.

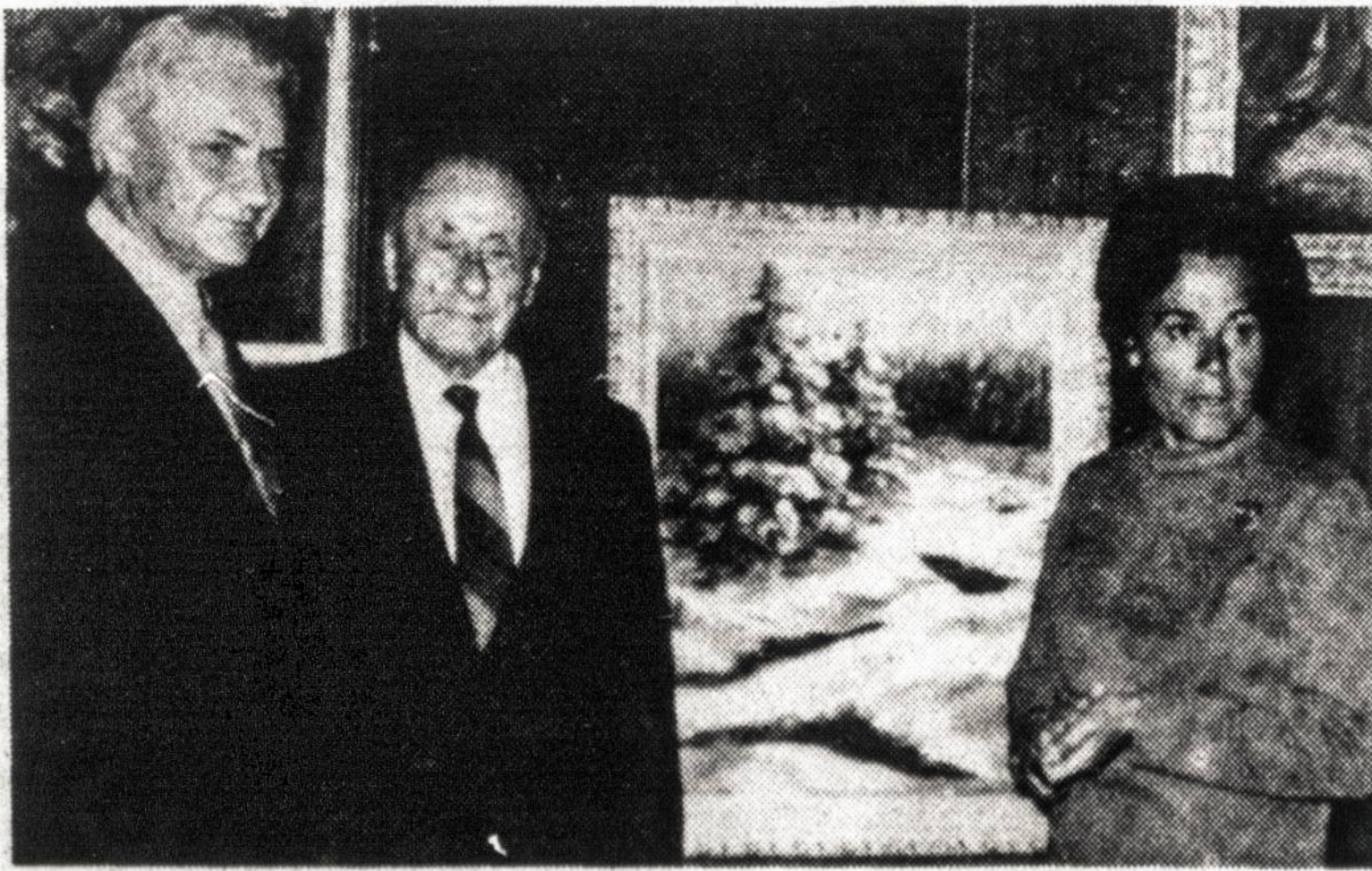
Naujas Lenkijos komunistų partijos generalinis sekretorius Edward Gierk laikomas žymiu ekonomistu ir dedamos viltys, kad jam pavyks sutvarkyti ūkinius reikalus. Apie įvykusios pasikeitimus atsirado daug spėliojimų. Tačiau apie bendro politinio kurso pakeitimus greičiausia netenka kalbėti, nes viskas įvyko Maskvai diriguojant. O iš ten didesnių pasikeitimų politinėje srityje netenka laukti.



Lenkų komunistų kariuomenė puola Lenkijos darbininkus, sukilusius prieš nepakenčiamą režimą. Vaizde šarvuoti automobiliai malšina Štetino gatvėje demonstruojančius darbininkus. Kampe buvęs Lenkijos diktatorius Gomulka, kuris po šių riausių buvo iš savo pareigų pavarytas.

## PAGERBTAS DR. ANTANAS KALVAITIS

Chicagoje, Tautiniuose Namuose pagerbtas dr. Antanas Kalvaitis, jo 75 metų sukaktuvių proga. Pažymėtina, jog jis progos mokytis didelės kultūros šalyse Italijoje, Šveicarijoje ir pagaliau Ispanijoje kur jis baigė Barcelonos komercinį institutą. Jubilijatas pasižymėjo svetimų kalbų mokėjimu, nes jis pažino italų, prancūzų, vokiečių, ispanų kalbas. Todėl jam grįžus po pirmojo karo į Lietuvą, jis buvo pakviestas diplomatinėn tarnybon. Pradžioje jis dirbo užsienio reikalų ministerijoje Kaune.



Dr. Antano Kalvaičio pagerbimo metu jam įteiktas dailininkės S. Juškvienės paveikslas. Vaizde (iš kairės) Jonas Jurkūnas, Antanas Kalvaitis ir Elena Matutienė.

vėliau (1926) buvo paskirtas Lietuvos konsulu į Karaliaučių, po to jis pasiekia Ameriką ir eina Lietuvos konsulo pareigas Chicagoje. Čia pažymėtini jo nuopelnai organizuojant Dariaus-Girėno skridimą per Atlantą. Grįžęs į Kauną vėliau jis dirba užsienių reikalų ministerijoje, o iš ten paskiriamas konsulu į Klaipėdą, kuri tais laikais išgyveno didelius sunkumus dėl hitlerininkų nuolatinio spaudimo. Tai trumpas jo diplomatinio darbų sąrašas. Bet patys didieji jo nuopelnai kaip tik glūdi jo visuomeninėje veikloje. Čia

jis ir šiandien tebėra aktyvus ir jo dalyvavimas lietuviškoje veikloje tebėra svarbus šiandien, turės reikšmės ir ateityje.

## JAUNIMO SIMPOZIUMAS

Simpoziumas buvo surengtas gruodžio 12 d. Santa Monica Bay Women's Club patalpose. Rengė LB Santa Monicos apylinkė, G. Gudauskienės iniciatyva.

Aukštesniųjų mokyklų mokiniams buvo sudaryta proga padiskutuoti Lietuvos, lietuviškos bendruomenės, lietuvių ir amerikiečių mokyklų ir kitais klausimais.

Tėvyne 4

## MIRĖ JUOZAS GOBIS

Lapkričio 13 d. Clevelande mirė Juozas Gobis.

Velionis gimė 1895 m. sausio 2 d. Matelėnų kaime, Joniškio valsčiuje, Utenos apskr. Jis paliko savo pėdsakus Lietuvos pedagoginiame gyvenime. Lietuvoje jis buvo gimnazijos mokytojas.

1928 metais jis įsigijo aukštesniosios mokyklos mokytojo teises. 1919-1931 m. jis mokytojavo Linkuvos, Rokiškio ir Ukmergės gimnazijose. 1944 m. pasitraukęs į Vokietiją, ten įsigijo šešių kalbų kvalifikuoto vertėjo teises. Vėliau kalbų studijas dar gilino ir Kalifornijoje, gyvendamas Los Angeles mieste.

J. Gobis buvo aktyvus spaudos bendradarbis. Jis išleido kelis labai populiarius vadovėlius, kuriais naudojosi aukštesniųjų mokyklų jaunimas: Visuomenės mokslo vadovėlis (1928), Trumpas visuotinės istorijos kursas (1928), Trumpas pedagoginės istorijos kursas (1930).

J. Gobis taip pat parašė keletą įdomių filosofinių - psichologinių studijų: Poetinės kūrybos filosofija (1925), Meilė ir gyvenimas (1927), Dechristianizuoto žmogaus siela (1927) Asmenybės kultūros pagrindai (1921), Moterų psichikos bruožai (1927), Tautybė ir gyvenimas (1929) ir kt.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ Kredito Sąjunga turėjo labai sėkmingus metus. Finansinė apyvarta viršija \$ 100,000.00 ir narių skaičius vis auga. Už indėlius mokėta 6% praneša Sąjungos valdyba.

## Amerikos indėnų senieji papročiai

### INDĖNŲ MOTERYS

Mokslininkai teigia, kad pirmą kartą žmonės iš Azijos pateko į Ameriką pro Beringo sąsiaurį maždaug prieš 15-25 tūkst. metų, baigiantis paskutiniam paleolitui. Kai pasitraukė ledynai ir nutrūko patogus susisiektis tarp Azijos ir Amerikos, pirmą kartą imigrantai buvo geografiškai atskirti nuo savo azijinių protėvių. Klajodami jie pamažu paplito visame žemyne, pradėjo kurti savitą kultūrą. Tada ir prasidėjo indėnų kultūros istorija.

Pietų Amerikos žemyne aukščiausio išsivystymo pasiekė Viduriniųjų Andų kalnų gyventojai. Čia susikūrė galinga inkų imperija, kurios kultūra turėjo labai didelę įtaką daugelio Pietų Amerikos rajonų gyventojams. Tačiau Pietų Amerika - milžiniškas žemynas su įvairiausiomis gamtinėmis ir geografinėmis sąlygomis: čia ir snieguotos Kordiljerų ir Andų viršūnės, ir Argentinos lygumos, ir šalti Patagonijos akmenynai, ir karštos Amazonės ir Orinoko džiunglės. Aplinkos skirtybės negalėjo nepaveikti daugybės indėnų genčių kultūros ir papročių. Vienos, ypač gyvenančios izoliuotose geografinėse sąlygose, indėnų gentys kūrė savo papročius, kitos - perimdavo juos iš kaimynų. Taip Pietų Amerikoje susikūrė marga skirtingų indėnų grupių įvairovė.

Savitas indėnų kultūrų vystymasis baigėsi kartu su Amerikos užkariavimu ir kolonizavimu. Ispanų konkistadorai sunaikino inkų kultūrą, išžudė daugelį indėnų genčių. Žemono kolonizavimo istorija yra indėnų išmirimo istorija. Šis procesas ir dabar tebe trunka. Dar ir dabar kiekvienais metais išmiršta po kelias indėnų gentis. Yra tokių genčių, kuriose belikę vos po keliasdešimt ar net po keliolika žmonių.

Tik pastaraisiais dešimtmečiais mokslininkai plačiau susidomėjo indėnų gyvenimu, jų savita kultūra. Surinkta labai gausi etnogra-

finė medžiaga padeda geriau pažinti bendrus žmonių vystymosi kelius. Vien tik duomenys apie Pietų Amerikos indėnų moterų padėtį indėnų visuomenėje parodo, kokios savitos buvo atskiros indėnų gentys, kokie įvairūs jų papročiai.

Priešvedybinis moters gyvenimas daugelyje genčių sutampa tik su jos vaikyste. Vos tik indėnų mergaitės subręsta lytiniam gyvenimui, o tai atsitinka žymiai anksčiau, negu civilizuoame pasaulyje, jų laukia vedybos. Nuo pat gimimo iki subrendimo indėnų mergaitės yra prižiūrimos tik moterų. Jos anksti išmoksta nesudėtingų ūkio darbų, pratinasi prie sunkių džiunglių sąlygų. Yra genčių, kur mergaitės nuo pat gimimo auga atskirtos nuo berniukų. Kai kur mergaitėms ne tik draudžiama žaisti su berniukais, jos netgi neturi teisės kartu su jais valgyti. Ona genties mergaitėms šis draudimas įsigalioja tik sulaukus septynerių metų. Pažymėtina, kad net pačių primityviausių indėnų genčių mergaitės žaidžia su lėlėmis.

Kai kurios indėnų moralės normos taip pat neatitinka mūsųose priimto dorovės supratimo. Sinibo ir konebo gentyse moteris negali ištekėti, jeigu ji yra mergina. Konebo merginas, kai jos sulaukia vedybinio amžiaus, tam tikrų iškilnių metu vyresnės moterys išvaduoja nuo nekaltybės specialiais bambukiniais peiliais.

Indėnų genties teoriškai vadovauja vyrai, tačiau darbo pasidalijimas, vedybų pobūdis ir atskirų genčių visuomeninės normos indėnų moterims suteikia tam tikrų teisių.

Dauguma namų ruošos darbų tenka indėnų moterims, tad nuo jų darbštumo ir ištvermės nemaža dalimi priklauso ir indėno padėtis gentyje, todėl vyrai turi skaitytis su tuo. Keliose indėnų gentyse moteris turi tiek privilegijų, kad jų žinioje yra "nejudama nuosavybė" - namai ir dirbami laukai.

Vyro ir žmonos santykių esama įvairiausių. Štai, šerente genties žmonos yra labai nuolankios ir viską pakenčia. Šios genties moteris būna taip atsidavusios savo vyrams, kad jeigu kuris nors vyras pabėga nuo žmonos, ji nusižudo. Palikuru genties žmonos yra labiau nepriklausomos ir kiekviena proga stengiasi tai pabrėžti.

Kai kurių autorių duomenimis, anksčiau būdavę genčių, kuriose moteris turėdavo sprendžiamąjį balsą.

Daugeliui indėnų šeimų būdinga daugpatystė. Ten, kur trūkdavo darbo rankų, indėnų žmonos mielai sutikdavo naujas savo vyrų žmonas. Buvo genčių, kuriose vyrai atsiavedavo į savo šeimą jaunas merginas, kaip kandidates į būsimas žmonas. Pirmoji žmona supažindindavo "sužieduotines" su namų ūkiu ir pareigomis. Dauguma autorių pažymi, kad tokiose indėnų šeimose nebūdavo daug bamių ir nesutarimų. Itonama gentyje moters autoritetas auga tik su pagimdytų vaikų skaičiumi, kitose gentyse daugiau privilegijų turėdavo ta žmona, kuri pirmoji pagimdydavo sūnų, o dar kitose - vyriausioji būdavo pirmoji žmona.

Labai įdomūs Pietų Amerikos indėnų santykiai su uošviais.

(Pabaiga kitame nr.)

Švynė 5.

## Brockton, Mass.

### IS BROCKTONO APYLINKĖS GYVENIMO

A.L. Bendruomenės Brocktono Apylinkės Valdyba paskyrė \$ 35.00 Bostono Apygardos atstovui Eligijui Sužiedėliui kelionės išlaidoms į VI-sios Tarybos I-os sesijos suvažiavimą, Clevelande, Ohio.

\$ 50.00 paskirta Žmogaus Teisių Komitetui Simo Kudirkos išdavimo sovietams, bylai. Pasiūsta telegrama prez. Nixonui dėkoti už atkreiptą dėmesį Simo Kudirkos tragiško išdavimo reikalui, prašant incidentą nuodugniai ištirti.

Bendruomenės Apylinkės Valdyba užprašė mišias Šv. Kazimiero bažnyčioje už Simą Kudirką, kurios bus laikomos 1971 m. sausio 24 d. 10 val. su tai progai pritaikytu pamokslu. Brocktono ir apylinkės lietuviai yra prašomi šiose pamaldose dalyvauti. Pageidautina, kad organizacijos ir lituanistinės mokyklos mokiniai pamaldose dalyvautų organizuotai ir su vėliavomis, perrištomis gedulo kaspiniu.

Gruodžio 17 d. staiga mirusio B-nės nario, ilgamečio Brocktono Šeštadieninės Mokyklos vedėjo Aleksandro Padago vardui įamžinti, Bendruomenės Brocktono Apylinkė paskyre vietoje gėlių \$ 15.00 Lietuvių Fondui. P. Jančauskui ir L. Senutienei dar paaukojus tam pačiam tikslui po \$ 5.00, bus pasiūsta \$ 25.00. Jei kas dar norėtų prisidėti, prašome siųsti Brocktono Apyl. pirmininkui P. Jančauskui, arba tiesiai Lietuvių Fondui.

P. Jančauskas

## Detroit, Mich.

Lietuvos Žurnalistų S-gos Detroito skyriaus susirinkime, kuris įvyko gruodžio 13 d., dalyvavo 13 narių ir į jį atvyko beveik visa centro valdyba su pirmininku Vytautu Alantu. Į susirinkimą buvo pakviesti ir atvyko ir visuomenės atstovai: dr. Otonas Vaitas ir Lietuvių Bendruomenės Tarybos narė Nijolė Šlapelytė.

Labai įdomus ir spaudos žmonėms žinotinas, buvo N. Šlapelytės pateiktas pasiūlymas "Ką daryti, kad jaunimas lietuvišką spaudą pamėgtų ir ją skaitytų". Ji iš savo patirties ir turimų žinių pasakė: - jaunimui labai patinka, jei jis ką daro, ar kur dalyvauja, jei tada jų pavardės būna skelbiamos laikraščiuose. Jie tada tuos laikraščius skaito ir vieni kitiems rodo. Taip pat jaunimas mėgsta ir nuotraukas. Esant laikraštyje kurių nors jaunuolių nuotraukoms, jie jomis irgi labai įdomaujasi. Taip pat geras dalykas yra skelbiami laikraščiuose parengimų kalendoriai. Mes laikraščius gavusios, pirmiausiai žiūrime į paskutinį puslapį, vėliau į Detroito žinias, - baigė savo pastabas N. Šlapelytė.

LITUANISTINĖS "Aušros" mokyklos Kalėdų eglutė įvyko gruodžio 13 d., 3 val. p.p. Lietuvių Namuose. Mokyklos mokiniai suvaidino dviejų veiksmų scenos vaizdelį "Į Praktelę". Vaizdelį paruošė ir režisavo mokytoja Stefa Kaunelienė. Vėliau, atvykus Kalėdų Seneliui, vaikučiai pažaidė ir buvo išdalytos Senelio dovanos.

A. Grinius



Latvių kilmės Robert Brieze, kurio dėka mes plačiau patyrėme apie Simo Kudirkos didžiąją tragediją, lietuvių visuomenės šiltai priimamas. Vaizde matome jį tarp ALTo dabartinio pirmininko dr. K. Bobelio ir buvusio pirmininko inž. E. Bartkaus.

# SVEIKATOS SKYRIUS

ŠI SKYRIŲ VEDA SVEIKATOS KOMISIJA:

Dr. Petras Zalatoris

Dr. A. Guspen

## Bronchų išsiplėtimas

Bronchų išsiplėtimai, arba bronhektazijos, - gana dažna liga. Pasitaiko net įgimtų bronhektazijų. Manoma, jog jos susidaro gemaliniame periode, sutrikus normaliam bronchų vystymosi procesui. Įgytos bronhektazijos dažniausiai išsivysto dėl nuolat pasikartojančio lėtinio uždegiminio proceso bronchuose ir plaučiuose. Svarbiausią reikšmę čia turi bronchų sienelių būklė. Uždegiminio proceso metu dažnai pakenkiama ne tik bronchų gleivinė, bet ir kiti bronchų sluoksniai - raumeninis, kremzlinis, taip pat bronchus gaubiantis peribronchinis audinys. Ligai besivystant, pakenkiamos peribronchinio audinio limfagyslės, kraujagyslės. Broncho ap rūpinimas krauju bei jo inervacija sutrinka. Dėl to elastingos broncho dalys virsta jungiamuoju audiniu. Bronchų sienelės kai kur sustorėja, kai kur suplonėja, ir nuo padidėjusio oro slėgimo įkvėpimo ir iškvėpimo metu ima plėstis.

Be to, pastovaus ar pasikartojančio bronchų sudirginimo bei uždegimo metu dažnai yra pagausėjęs spaudymas ir bronchų spazmai. Tais atvejais dėl nuolatinio kosulio ir pasunkėjusio bronchų išsituštinimo, sumažėjus jų sienelių atsparumui, taip pat gali atsirasti išsiplėtimai.

Nežymūs nepūlingi bronchų išsiplėtimai gali nesukelti šiai ligai būdingų reiškinių ir todėl ligai neatpažįstami. Pradinėse šios ligos stadijose neretai yra tik lėtinio bronchito požymiai: kosulys, nedidelis spaudymas padidėjęs naktinis prakaitavimas, kartais dusulys, ypač esant bronchų spazmams. Tačiau ir šie simptomai ne visada pasireiškia. Būdingiausias bronchų išsiplėtimo požymis yra gausus, dažnai su krauju priemaiša, spaudymas. Ligoniai ypač gausiai spiaudo rytais, pirmųjų kosulio priepuolių metu. Tokių ligonių išspiaunamos gleivės dažnai būna pilkšvos, pilkai rusvos, neretai dvokia.

## NAUJI LEIDINIAI

Jurgis Gliuda, "Aitvarai ir giria". Išleido Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, 1970 m. Tai "Laisvosios Lietuvos" knygų leidyklos leidinys nr. 1 - 1970 m. rudenį premijuotas romanas. Leidinio mecenatai: Ona ir Valerijonas Šimkai. Knygoje vaizduojami Lietuvos partizanai ir jų didvyriška kova. 245 psl. Viršelis dail. A. Rūkštelės.

"Skautiški Žaidimai". Žaidimus surinko ps. Birutė Kidolienė, s. kun. Antanas Saulaitis SJ ir s. Liūtas Grinius. Išleido Lietuvių Skaučių Sesijs 1969 m. (platinama nuo 1970 m.), 130 psl. Knygoje autoriai pateikė net 347 žaidimus. Pradžioje A. Saulaitis, apibūdina skautiškuosius žaidimus bei jų tikslą. Įžangoje

Sergančiųjų šia liga pirštai dažnai įgauna būgno lazdelių formą.

Ligai progresuojant gali vystytis plaučių pūliniai, plaučių uždegimas, įvairūs vidaus organų pakitimai ir plaučių - širdies bei inkstų funkcijų sutrikimai.

Bronchų išsiplėtimas yra rimta liga. Radikaliausiu gydymo metodu yra laikomas chirurginis. Operacijos metu pašalinamos nesveikos plaučių dalys. Negalint dėl kokių nors priežasčių operuotis, taikomas konservatyvus gydymas: tam tikra dieta (maistas turi turėti daug pilnaverčių baltymų), vitaminai, bronchus plečiančios ir spaudymą palengvinančios medžiagos, antibakteriniai preparatai, pozicinis bronchų drenažas, gydomoji mankšta.

Pozicinį bronchų drenažą galima atlikti ir pačiam, be gydytojo priežiūros. Jis gali būti atliekamas sėdint pasilenkus žemyn arba atsigulus ant vieno ar kito šono, ar kitoje atsikosėjimui patogioje padėtyje. Tokios procedūros gali būti kartojamos 2 - 3 kartus per dieną. Prieš atliekant pozicinį bronchų drenažą, patariama vartoti daugiau skysčių ir gerti spaudymą palengvinančius vaistus.

Bronhektazinės ligos profilaktikai svarbiausią reikšmę turi lėtinio, dažnai paūmėjančio bronchito ir lėtinio plaučių uždegimo gydymas, organizmo grūdinimas bei jo atsparumo ugdymas, ypač vaikų ir paauglių amžiuje, ryžtinga kova su plačiai dar paplitusiu įpročiu rūkyti, nes nikotinas ir tabako dūmai nuolat dirgina kvėpavimo takų gleivinę, mažina jos atsparumą infekcijai ir padeda lėtiniam bronchitui atsirasti, savalaikis infekcinių židinių šalinimas, ypač tonilų, dantų ir t.t. Sistemingai praktikuojami gydomosios mankštos pratimai, gerinantys plaučių ventiliaciją, gali žymiai padidinti kvėpavimo aparato funkcinį pajėgumą ir sumažinti kvėpavimo ligų pavojų.

paskautininkė B. Kidolienė nurodė, kad dauguma žaidimų paimta iš Saulaičio ir jos pačios užrašų, kai kurie versti iš anglų kalbos. B. Kidolienė dar pažymėjo, kad "skautavimo idėja paremta žaidimu, nes tai pati mėgstamiausia jaunimo užsiėmimų forma, atnešanti daugiausia naudos skautiškaime auklėjime". Knygoje nemažai ir lituanistinių bei lietuvių liaudies žaidimų, todėl jie gali būti naudojami ir lituanistinėse mokyklose. Leidinio kaina - 1 dol., gaunama pas skautišku leidinių platintojus.

"KAVINĖS, restoranai turi tapti ne girtuokliavimo, o kultūringo poilsio vietomis... kai kur rajonuose galima gauti laikraščių, pasiskaityti prie kavos puodelio. Šiose srityse, deja, atsilieka ypač Vilnius..." (Tiesa, lapkričio 25) (E.)

## Kenosha, Wis.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Kenoshos lietuviai rengiasi paminėti Lietuvos nepriklausomybės 53 metų sukaktį. Minėjimas įvyks vasario 14 d. (3 val. p.p.) Danish Brotherhood salėje, 2206 63rd Str. Minėjime turėsime gerų kalbėtojų, kaip lietuvių, taip ir amerikiečių. Kalbės ir miesto meras Wallace E. Burke.

Meninę programą atliks Šv. Kazimiero parapijos choras iš Racine, Wis., vedamas muziko Juozo Grimskio ir tautinių šokių grupė "Bijūnas", vadovaujama Stasio Milašiaus.

Pamaldos įvyks 8:00 val. ryte, Šv. Petro bažnyčioje.

Kviečiame visus į šią lietuvių tautinę šventę. Rengia ALT skyrius.

J. Kasputis

## Baltimore, Md.

MIRĖ ANNA LUKAS

SLA 64 kuopa neteko savo veikliausios narės. Anna Lukas (Lukoševičienė) mirė 1970 m. rugsėjo 6 d. Velionė kuopos valdyboje, daugiausia finansų sekretore, išbuvo daugelį metų ir turėjo SLA aukso ženkliuką. Buvo stropi, pareiginga ir darbšti. Vadovaujamos pareigose ji buvo ne tik kuopoje, bet ir kitose lietuviškose organizacijose: Moterų Piliiečių Draugijoje, Mindaugo - Kęstučio pašalpinėje draugijoje, Tautiškaime knygyne ir kt. Buvo nuolatinė dalyvė lietuviškuose parengimuose, daug aukėjo šalpos ir lietuviškiems reikalams. Kviečiama pagelbėti ar patalkininkauti lietuviškuose parengimuose, niekad neatsisakydavo. Paskutiniaisiais metais, jai negaluojuant, daugiausia ją globojo ir laidotuvėmis rūpinosi Moterų Piliiečių draugijos pirmininkė Julė Rastenienė ir Emilija Raišienė.

Kuopos nariai nesulaikomai mažėja. Jų vietas užimti, naujų narių į kuopą nepasipildo. Kuopoje nėra tinkamo asmens organizatoriaus pareigoms.

M. Karaša

\* DAUGELĮ METŲ priklausantis Susivienijimui Jonas Levickas, 126 kuopos narys, nors jau nemaža metų našta slegia jo pečius, bet tebėra ištikimas savo organizacijai ir laikas nuo laiko pats atvyksta į SLA Centrą ir sumoka savo duokles. Jis atvyko ir prieš pat naujuosius metus, nors tą dieną buvo didokas šaltis.

\* KAZYS KETURAKIS, veiklus lietuvis Chicagoje, staiga mirė. Jo laidoti susirinko daugumoje tie, kurie priklauso vietos šaulių organizacijai, nes velionis jai priklausė ir buvo kuopos valdyboje.

\* CONN. GUBERNATORIUS Dempsey pareiškė susirūpinimą dėl vis augančio bedarbių skaičiaus. Pradedant gruodžio 19 dieną, bedarbių skaičius pasiekė net 7.4% visų dirbančiųjų. O prieš metus bedarbių skaičius buvo tik 2.6% jo vadovaujamoje valstijoje.

Tėvyne 6

## Alarming drop in birth-rate in Lithuania

The concern about the decrease of the birth-rate in Lithuania is reflected in an article in the magazine Švyturys. The article has a number of sensible suggestions on how the situation could be improved, but the embodiments of most of these suggestions depends on Moscow. Especially disturbing is the magazine's disclosure that abortions in Lithuania almost equal births - a trenchant comment on the moral climate in the occupied country and a dangerous parallel to Hungary, where, especially since the Revolution of 1956, the number of abortions has assumed crisis proportions. Excerpts from the article follow:

"... In 1968 there was an increment of only 9.3 people to each one thousand of Lithuanian inhabitants".

"... The statistics of births indicate that families each year have more first-borns and more and more rarely a third or fourth heir... During the last five years the births decreased twice as much in the countryside than in the cities. The number of marriages per thousand inhabitants has increased by six percent during eight years, while divorces

have become more frequent".

"... Plants, organizations and trade unions could considerably increase the subsidies to the parents of newly born children".

### ECONOMY NEGLECTS INFANTS AND MOTHERS

"... The industry planners give too little thought to the youngest citizens. So far the production of goods earmarked for the smallest consumers, including the newborns, is very limited. We also produce very little for mothers. How many products do they miss. This makes them waste a lot of time, wreck their nerves".

### TOO MANY WOMEN IN INDUSTRY

"... Haven't we absorbed too many women into the industry, without creating proper conditions? And it becomes quite wrong, when women are given jobs that are harmful to their health. The decrease of the birth-rate is a penalty we are paying for our shortsightedness and carelessness..."

### LARGE FAMILIES DISCRIMINATED AGAINST IN KOLKHOZES

"... In one kolkhoz, a father of eight children asked the manager to allow him to keep some cattle, because in his family were many mouths to feed. The manager protested: 'It was not the stork that brought them to you'..."

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★  
"AMONG the Asians and Caucasians, and not less among some Baltic peoples, is the national character strongly emphasized, while the Ukrainian, Byelorussian and Latvian art is considerably more influenced by the

Soviet school of socialist realism... The talented painters of Estonia and Lithuania work in a considerably more modern, if not Western manner, with emphatic originality..."

## Long Beach, Cal.

### LIETUVIŲ KLUBO VEIKLA

Long Beach Lietuvių Klubu susirinkimas įvyko gruodžio 5 d. Nauja klubo valdyba 1971 metams išrinkta tokia: pirmininkas - V. Tamošaitis, vicepirmininkas - J. Mikalonis, sekretorius - S. Jasutis, kasininkas - O. Wallace, fin. sekretorius - D. Mekišius. Revizijos komisiją sudaro: B. Morkis, B. Basiulis ir J. Matjošaitis.

Susirinkimo darbotvarkėje kalbėta ir tartasi S. Kudirkos, mėginusio pabėgti į laisvę, reikalui. Pasmerktas amerikiečių laivo viršininkų elgesys, atiduodant pabėgusį į jų laivą atgal rusams. Toliau tuo reikalui veikti išrinkta komisija: A. Kontvis, B. Morkis ir Ona Wallace.

Brazinskių bylai ginti iš apylinkės lietuvių surinkta \$ 244.00 aukų.

### RENKAMA MEDŽIAGA APIE BRAZINSKUS IR KUDIRKĄ

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas renka medžiagą apie mūsų laisvės kovotojus Praną ir Algirdą Brazinskius ir Simą Kudirką.

Jis prašo visų lietuvių, gyvenančių įvairiuose kraštuose ir sekančių spaudą įvairiomis svetimomis kalbomis, visą medžiagą liečiančią Brazinskius ir Kudirką iškipti ir tas iškarpas bei jų fotokopijas siųsti Vlikui. Reikia pažymėti leidinio (laikraščio, žurnalo) pavadinimą, datą ir leidimo vietą.

Lietuvos laisvės kovai ir būsimai jos istorijai tai yra ir bus labai vertinga medžiaga, juo labiau, kad šiuo metu jos apie Lietuvą visame pasaulyje skelbiama nepaprastai daug.

Iškarpas siųsti adresu: VLIKas, 29 West 57th Street, New York, N.Y. 10019, USA.

\* "THE SIMAS COMMITTEE" susiorganizavo Bloomingtone, Ind. Šiai organizacijai priklauso įvairių pažiūrų piliečiai. Šio komiteto tikslas esąs palaikyti nuolatos gyvą Simo išdavimo atminimą, kad ateityje panašūs nelemti įvykiai nepasikartotų. Renkami parašai "Simo peticijai", kuri bus įteikta oficialioms įstaigoms. Simo vardu veiksianti pastovi organizacija, kuri rūpinis pagelbėti laisvės trokštantiems asmenims.

\* SIMAS KUDIRKA JAV akyse tebėra Lietuvos pilietis, bet ne sovietų, kaip daugelis rašė. Nes gi aišku, kad Amerika niekada nepripažino neteisėto Lietuvos okupavimo ir šį savo nusistatymą nuolat patvirtina. Tad Simo Kudirkos pilietybė legaliai pasilieka toji pati, kaip buvo, būtent, jis Amerikos įstaigų akyse turi pasilikti, kaip Lietuvos pilietis. Šią mintį iškėlė visa eilė Amerikos laikraščių.

Tadas Možeika

## CHOICE

Take away your teeming cities  
Concrete alleys, dark retreats;  
Give me air and sea and sunshine,  
Sandy shores for crowded streets.

You can have your costly houses  
Built of sweat and human pain;  
But give me a tent to sleep in  
To the sound of falling rain.

I don't want your colored baubles,  
Useless trinkets, fancy clothes;  
Give me peace of rolling sandhills  
Where the salty seawind blows.

Keep your gold in cities hoarded  
Keep your silver cast in bars;  
Leave me the gold of summer sunshine  
And the silver of the stars...

\* CHICAGOS ŽYDŲ organizacija parašė lietuvių laikraščiams laišką ir pareiškė, jog žydai esą pasipiktinę lietuvių Simo Kudirkos išdavimu.

\* POPIEŽIUS PAULIUS ŠEŠTASIS, žinomis iš Vatikano artimiausiais metais planuoja itin žymius pakeitimus katalikų bažnyčios gyvenime.

\* JAV buvusių prezidentų pensijos pakeltos nuo \$ 25.000 iki \$ 60.000 metams.

\* SALVADOR ALLENDE, Chilės prezidentas-komunistas paskelbė, kad jo vyriausybė nacionalizuos visus privačius bankus šalyje. Tie bankai, kurių savininkai yra užsieniečiai, bus nacionalizuojami, susitarus su jų savininkais ir atsižvelgiant į Chilės gyventojų interesus.

\* CHOU EN-LAI, komunistinės Kinijos ministeris pirmininkas viešame pareiškime pabrėžė reikalą ypatingai globoti armiją, o taip pat teikti pagalbą karių šeimoms. Dabartinėje Kinijoje aplamai armija visada būdavo favorizuojama, tad šis pareiškimas tik pabrėžia armijos didėjančią reikšmę.

\* PREZIDENTAS NIXONAS atliko metinį savo sveikatos patikrinimą. Daktarai rado, kad jis šiuo metu yra pilnai sveikas. Bet jam vis tik patarė daugiau būti šviežiam ore.

\* NEW YORKO TAXI streikavo dvi savaitės ir šis streikas baigėsi gruodžio 20 dieną susitarimu, kad taxi važiavimas, New Yorko mayoro pasiūlymu būtų pakeltas arti 40%.

\* BRAZINSKAMS paremti Hamiltono, Kanadoje lietuviai sudėjo \$ 462.00.

\* JUOZAS IR ELENA ANDRIUŠIAI, žinomi New Yorke lietuviai biznieriiai, išvyko į Floridą žiemos atostogų.

\* MAIRONIO MOKYKLA New Yorke savo mokiniams surengė Kalėdų eglutę gruodžio 27 d. Maspetho parapijos salėje. Tėvynė 7

\* **KUDIRKOS TRAGEDIJA** sujaukino amerikiečius. Bostono laikraštis "The Record American" parašė, kad niekada tiek daug laiškų laikraštis negavo, kaip Kudirkos tragedijos metu, nuo atmintinų laivo Pueblo laikų. Tarp kitko vienas laikraščių pastebėjo, jog didelės daugybės tarpe laiškų, kuriuos gauna redakcija, tik vienas toks atsirado, kurs pateisino pakraščių tarnybos pasielgimą.

\* **POVILAS DEBESIS** Uragvajaus operos teatre dalyvavo "Traviatos" spektaklyje ir turėjo gerą pasisekimą. Jis taip pat dirba ir vietos lietuvių veikloje.

\* **ZUZANA VOLODKAITĖ**, Montevideo mieste turėjo gerai pasisekusį koncertą.

**VILNIUJE** paskelbta: "Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsakų Alfonsas Randakevičius paskirtas Lietuvos LSR teisingumo ministru". (E.)

**ČEKOSLOVAKIJOJE** vykus tarptautinei "Interpresfoto" parodai, kauniečiui foto menininkui R. Rakauskui už jo nuotrauką "Rankos" buvo paskirtas bronzos medalis. (E.)

**ŠIAULIŲ DRAMOS TEATRAS**, buvęs vienas silpniausių visoje okupuotoje Lietuvoje, 1970 m. lapkričio mėn. pastatė antrąją premjerą - rusų dramaturgo Žuchovskio "Sustot, atgal pasižiūrėti." Kritikai veikalą spaudoje vertino daugiau neigiamai. (E.)

**OPEROS IR BALETO** teatras Vilniuje neseniai pastatė Donizetti operą "Lucia di Lammermoor". Šalia nuo seniau žinomų solistų, V. Noreikos, V. Daunoro, M. Aleškevičiūtės ir K. Šilgalio, Lucijos vaidmenyje pirmą kartą pasirodė D. Juodikaitytė, prieš metus baigusi Vilniaus valst. konservatoriją. (E.)

Okupuotoje Lietuvoje, Molėtuose, atidarytas viešbutis "Siesartis". (E.)

\* **LIETUVIŲ TAUTINIAI NAMAI** Chicagoje, Marquette Parke jau atidaryti. Yra salės pobūviams ir susirinkimams. Vietos lietuvių organizacijos jau naudojami šių namų patalpomis paskaitoms, susirinkimams ir pasilinksminimams.

\* **POETĖ MARIJA SIMS** jau atidavė spaudai savo eilėraščių naują knygą, kuri turi pasirodyti šių metų pradžioje.

\* **CLEVELANDO ŠAULIŲ** būrys šiems metams išrinko naują valdybą: dr. K. Pautienius, V. Jokubaitis, J. Krygeris. Revizijos kom: P. Mainelis, E. Šarkauskienė ir B. Grincius.

\* **LIUCIJA RADZEVIČIŪTĖ**, kaunietė, baigusi Kauno politechnikos institutą ir gavusi technikos inžinieriaus diplomą, Vilniaus universitete baigė medicinos mokslus, o dabar išvyko į Budapeštą, kur nusistačiusi toliau tobulintis medicinoje.

VISI NE PILIEČIAI, DEPARTMENT OF JUSTICE REIKALAVIMU, PRIVALO KIEKVIENAIŠ METAIS SAUSIO MĖNESYJE REGISTRUOTIS PAŠTO ĮSTAIGOSE, UŽPILDANT TEN PAT GAUNAMĄ KORTELĘ. NESIREGISTRAVUSIEJI GALI BŪTI BAUDŽIAMAI.

## LIETUVOS PASIUNTINYBĖS WASHINGTONĖ ŽINIOS

Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, apie Simą Kudirką patyrė 1970 m. lapkričio 24 d. vakare. Sužinojęs apie tą skaudų įvykį, J. Kajeckas tuojau paprašė pasimatymo Valstybės Departamente. Tuo reikalu jis lankėsi V. Departamente 1970 lapkričio 25 d. ryte, pas p. Doyle V. Martin, Baltijos skyriaus vedėją, ir lapkričio 30 d. pas p. Robert McKisson, Rytų Europos kraštų direktoriaus pavaduotoją.

Ryšium su Simo Kudirkos įvykiu Valstybės Departamento pareigūnai pareiškė Lietuvos Atstovui apgailestavimą. Jie pranešė, kad tas reikalas bus pilnai ištirtas ir kad Lietuvos Atstovas bus painformuotas apie investigacijos rezultatus. Be to, jie pridūrė, kad visos pastangos ateityje busia dedamos, kad panašūs incidentai būtų išvengti.

1970 m. gruodžio 26 d. Lietuvos Atstovas ir ponis O. Kajeckienė dalyvavo Latvijos Atstovo ir ponios A. Dinbergs priėmimo.

\* **KIPRO PETRAUSKO** 85 metų gimimo sukaktuves atžymėjo Vilniaus respublikinė biblioteka, surengdama didžiajam dainininkui skirtą parodą. Buvo parodytos retos fotografijos, dokumentai liečiantieji artisto meninį darbą.

\* **VILNIUJE** įvyko taikomosios dailės paroda Vilniaus parodų rūmuose. Dalyvavo 148 dailininkai ir išstatė apie 800 savo darbų. Parodoje daug keramikos, vazos, skulptūros, plokštės, o taip pat spalvingi kilimai, gobelenai ir dekoratyviniai audeklai. Ypatingą dėmesį kreipė meistrų dirbiniai išalti iš geležies. Be to buvo odod ir stiklo meniniai daiktai.

\* **MICHIGANO** lietuviai dailininkai ir mėgėjai rengia bendrą parodą, balandžio mėn. nuo 17 iki 25 dienos. Paroda turės įvykti Lietuvių Namuose Detroito.

\* **AUKŠTESNIOJI** lituanistikos mokykla Chicagoje kasmet rengia tradicinę vakarienę, kuri šiomet įvyksta sausio 9 Jaunimo Centre.

**BERNARDAS BRAZDŽIONIS** gruodžio 12 ir 13 dienomis buvo išvykęs į Čikagą ir Bostoną, kur buvo surengti jo knygos "Poetijos pilnatis" pristatymai. Čikagoje pristatymas įvyko Jaunimo Centre. Apie Brazdžionio kūrybą kalbėjo Liet. Rašytojų draugijos pirmininkas kun. L. Andriekus.

Bostone knygos pristatymą surengė Dramos sambūris, vadovaujamas Antano Gustaičio, Tautiniuose Namuose.

## DIRVA

TAUTINĖS  
MINTIES  
LAIKRASTIS

Isteigtas 1915

6907 SUPERIOR AVENUE CLEVELAND, OHIO, 44103

Gausiai iliustruotas laikraštis, eina 2 kartu į savaitę Trečiadieniais ir penktadieniais

Prenumeratos kaina metams—\$13.00, pusei metų—\$7.00  
Susipažinimui—2 savaites siunčiame nemokamai

— Leidžia —

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija Viltis

## NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PIRMAS IR GERIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJE

NAUJIENOS turi savo korespondentus kiekvienoje didesnioje Amerikos lietuvių kolonijoje ir įvairiose Europos bei Pietų Amerikos valstybėse.

NAUJIENŲ prenumerata yra tokia: Chicagoje ir priemiestuose metams - \$20.00, pusei metų - \$11.00, trims mėnesiams - \$6.00; vienam mėnesiui - \$2.00. Kitose JAV vietose metams - \$18.00, pusei metų - \$10.00, trims mėnesiams - \$5.00, vienam mėnesiui - \$1.75. Kanadoje metams - \$20.00, pusei metų - \$11.00, vienam mėnesiui - \$2.00. Užsienioose metams - \$21.00, pusei metų - \$11.00, vienam mėnesiui - \$2.50.

NAUJIENAS gausite, jei pasiųsite čekį, arba Money Order tokiu adresu:

1739 S. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

## KELEIVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Ašku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 66-ius metus. Jį vieni geria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti.

Keleivis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. PRENUMERATA: - METAMS - \$ 7.00.

Užsakykite KELEIVIO 1971 metų kalendorių.

Jų kaina \$ 1.50.

KELEIVIS  
636 East Broadway  
South Boston, Mass. 02127

## PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 - W. 71st Street  
Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero  
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS  
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Lithuanian language and other typewriters, as well as office machines and equipment sold. We also service and repair.

ALL LANGUAGES  
TYPEWRITER CO. INC.

119 West 23rd Street  
New York, N.Y. 10011

Telephone: CH-3-8086

## SHALINS

(SHALINSKAS)

Funeral Home

84-02 Jamaica Ave.

near Forest Pk way stores  
WOODHAVEN, N.Y. 11421

Garbingai aptarnauja  
laidotuviams  
Koplyčios  
visose miesto dalyse

F. W. SHALINS ir  
J. B. SHALINS